

18.11.2021

Sosiaali- ja terveysministeriö  
kirjaamo.stm@gov.fi  
VN28239/2021

## Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tartuntatautilakia siten, että vuoden 2021 loppuun saakka voimassa olevia tartuntatautilain covid-19-epidemiaan liittyvien väliaikaisten säännösten voimassaoloa jatkettaisiin. Esityksessä ehdotetaan ulkomaista alkuperää olevien covid-19-tartuntojen Suomeen leviämisen estämiseksi voimassa olevien väliaikaisten säännösten jatkamista. Esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi myös ravitsemisliikkeiden toiminnan väliaikaista rajoittamista ja valvontaa koskevien säännösten voimassaoloa. Lisäksi jatkettaisiin muissa palveluissa noudatettavia erityisiä hygieniavelvoitteita ja toiminnan väliaikaista rajoittamista epidemiatilanteen sitä vaatiessa koskevien säännösten sekä näiden valvontaa, tarkastuksia, määräyksiä, pakkokeinoja, toimivaltaisia viranomaisia ja tietojen saantioikeutta koskevien säännösten voimassaoloa. Esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi myös EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallista käyttöä koskevaa sääntelyä.

Väliaikainen sääntely on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022 ja olemaan voimassa 30.6.2022 saakka.

### Elinkeinotoimintaan koskevat rajoitukset toimimattomia vallitsevassa tilanteessa

Esitysluonnoksessa ehdotetaan vuoden loppuun asti voimassa olevia tartuntatautilain säännösten voimassaolon jatkoa. Pidämme ongelmallisena, että väliaikaista sääntelyä esitetään jatkettavaksi pääosin sellaisenaan. Vaikka jatkossakin on turvattava mahdollisuudet epidemian hallintaan ja sairaalahoidon kantokykyyn turvaaviin toimenpiteisiin, olisi tärkeää selvittää sellaisia uusia keinoja, joilla yhteiskunta voitaisiin pitää avoinna ja elinkeinotoiminta pyörimässä.

Väestössä jo saavutettu rokotesuoja sekä rokotteiden laaja saatavuus on muuttanut tarvetta hallita epidemiaa ensisijaisesti elinkeinotoimintaan kohdistuvilla rajoituksilla. Yritykset ovat joutuneet perusteetta syypäiksi vallitsevassa tilanteessa ja kantamaan seuraukset rokotekattavuuden vajauksista. Katsomme, etteivät tartuntatautilakiin perustuvat rajoitukset kohdistu eikä niillä pystytä pureutumaan pääongelmiin, joilla on aitoa merkitystä

tautilanteen hallinnan ja kehittymisen kannalta. Elinkeinotoimintaan kohdistuvat rajoitukset ovat toimimattomia nykyisessä tilanteessa.

Suomen Yrittäjät pitää kohtuuttomana, että yritykset joutuvat kärsimään seuraukset siitä, että tauti pääsee kiertämään väestössä, joka vapaaehtoisesti on päättänyt olla ottamatta rokotuksia. Esitysluonnoksessa on todettu, että rokotukset eivät koskaan tule saavuttamaan Suomessakaan koko väestöä, joka tarkoittaa, että virus tulee kiertämään etenkin rokottamatonta väestönosaa myös jatkossa. On perusteetonta, että yritykset joutuivat kantamaan rasiskeen, jonka rokottamaton väestö yhteiskunnalle aiheuttaa.

Koronatilanteen vuoksi käyttöön otettavat rajoitukset pitäisi olla tarkasti kohdennettuja, välttämättömiä ja oikeasuhtaisia. On perusteetonta rajoittaa elinkeinovapautta, kun tartunnat leviävät pääasiassa rokottamattoman väestön keskuudessa. Mahdolliset rajoitukset on kohdistettava tarkasti näihin tilanteisiin. **Rajoituksia ei tulisi kohdistaa elinkeinotoimintaan, vaan tarkemmin tautitilanteen juurisyihin eli vapaaehtoisesti rokotteiden ottamatta jättäneeseen väestöön.** Kohdentamalla rajoituksia nykyistä tarkemmin voidaan myös rajoittaa niitä negatiivisia vaikutuksia, joita elinkeinotoimintaan kohdistuvat rajoitukset yhteiskunnassa aiheuttavat.

Säätelyä ei tule jatkaa esitetyn mukaisena

**Suomen Yrittäjät katsoo, että koronatodistuksen kansallista käyttöä koskevaa säätelyä pitäisi muuttaa siten, että koronatodistuksen käyttö mahdollistettaisiin rajoituksista riippumattomasti.** Muutoksen myötä yritykset voisivat ottaa koronatodistuksen laajemmin käyttöön omassa toiminnassaan ja siten edistää osaltaan yleistä terveysturvallisuutta. Säätelyyn voitaisiin tehdä tarpeellisia rajauksia niistä välttämättömistä palveluista, joissa koronatodistusta ei saisi vaatia kuten terveyspalvelut, apteekkipalvelut ja päivittäistavarakauppa.

Huomautamme, että esitysluonnos jättää edelleen epäselväksi sen, voiko koronatodistusta vaatia terveysturvallisuustoimenpiteenä rajoituksista riippumattomasti. Koronatodistusta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 131/2021) on todettu, että säätelyssä esitetään ne tilanteet, jossa koronatodistusta voidaan käyttää, mutta säätelystä ei kuitenkaan voitaisi johtaa kieltoa edellyttää koronatodistusta myös muutoinkin.<sup>1</sup> Nyt käsillä olevassa esitysluonnoksessa on kuitenkin todettu, että *”Esitetyn säätelyn mukainen koronatodistuksen esittämisedellytys olisi otettavissa käyttöön vain tilanteessa, jossa näitä välttämättömiä rajoituksia tai velvoitteita on asetettu ja ne ovat voimassa.”*

---

<sup>1</sup> HE 131/2021 s. 20

Yritykset tarvitsevat koronatodistuksen käyttöön ennakoitavuutta ja varmuutta. Viranomaisten ohjeet ja lainsäädäntö jättää edelleen epäselväksi koronatodistusvaatimuksen sallittavuuden, kun sitä käytetään tilanteessa, jossa rajoituksia ei ole voimassa. Koronatodistuksen käytön nimenomainen salliminen nykyistä laajemmin poistaisi vallitsevia epäselvyyksiä. Koronatodistuksen käytön laajempi salliminen toisi helpotusta myös yrityksille, sillä nopeasti tehtävät rajoituspäätökset jättävät nykyisellään liian lyhyen reagointiajan koronatodistuksen käyttöönotolle.

Esitysluonnoksen mukaan koronatodistuksen käyttöä koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin siten, että rajoitusten välttämiseksi koronatodistusta olisi vaadittava koko tilaisuuden tai liikkeen aukioloajan. Emme kannata esitettyä muutosta, joka tekisi koronatodistuksen käytön liian joustamattomaksi. Yritysten toiminta voi vaihdella merkittävästi eri aikoina ja siten myös velvoite vaatia koronatodistusta läpi aukioloajan on terveysturvallisuuden kannalta perusteeton. Perustelut siitä, että nykyiset käytännöt johtavat rokotettujen ja rokotettujen sekoittumiseen ovat epäjohdonmukaisia, sillä eroa ei ole tilanteeseen, jossa toiminnanharjoittaja ei ole ottanut käyttöönsä koronatodistusta ja toimintaan soveltuu siten kulloinkin voimassa olevat rajoitukset. Huomautamme, että muutos myös todennäköisesti vähentäisi koronatodistuksen käyttöä erilaisissa asiakastiloissa ja ravitsemusliikkeissä.

**Suomen Yrittäjät katsoo, että 58 g §:n mukainen asiakastilojen sulkua koskeva velvoite tulee sisällyttää koronatodistussääntelyn piiriin siten, että vaatimalla asiakkailta koronatodistusta toiminnanharjoittaja voi välttää sulkovelvoitteen.** Kaikkia 58 g §:n soveltamisalaan kuuluvien tilojen kategorinen sulkovelvoite on sen kohteena olevien yritysten kannalta kohtuuton. Jos 58 g § jätetään koronatodistussääntelyn ulkopuolelle ei koronatodistuksella ole riittävää merkitystä erilaisissa asiakastiloissa, jotta sen käyttöönottoa koskeviin tarpeellisiin panostuksiin ryhdyttäisiin. Yhdenmukaisuuden kannalta koronatodistusta pitäisi voida käyttää myös silloin kun yleisötilaisuus on viranomaisen päätöksen nojalla kielletty kokonaan.

Näiden velvoitteiden sisällyttäminen koronatodistussääntelyyn on tärkeää myös elinkeinonharjoittajien yhdenvertaisen kohtelun kannalta. Katsomme, ettei käsillä ole perusteita jättää yleisötilaisuuksien kieltämistä tai sulkuelvoitetta koronatodistussääntelyn ulkopuolelle, kun sääntely sisältää jo ns. hätäjarrumekanismin, jossa tilanteen radikaalisti huonontuessa voidaan säätää poikkeuksia mahdollisuuteen käyttää koronatodistusta rajoitusten välttämiseksi.

On epäloogista, ettei todistusta voitaisi tarkastaa samaan tilaisuuteen tai tilassa oleskelevalta työntekijältä tilanteessa, jossa asiakkailta todistus

kuitenkin tarkastetaan. Katsomme, että koronatodistusten tarkastaminen toiminnanharjoittajan työntekijöiltä pitäisi mahdollistaa. Työntekijöiden rajaaminen todistustarkastusmenettelyn ulkopuolelle aiheuttaa epäkohdan koronatodistuksen toimivuudelle terveysturvallisuustoimenpiteenä. Suomen Yrittäjät katsoo, että koronatodistuksen käyttöä työpaikoilla pitäisi muutoinkin selvittää laajemmin ja arvioida voiko työnantaja vaatia todistusta, jos siihen on työntekijöiden ja asiakkaiden terveysturvallisuuteen liittyvä perusteltu syy.

### Sääntelyä päivitettävä uusien riskiarvioiden mukaiseksi

Sääntelyn välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden kannalta on tärkeää, että rajoituksia voidaan asettaa vain sellaisiin tiloihin tai toimintoihin, jotka tutkimustiedon perusteella muodostavat erityisen riskin viruksen leviämiseksi ja joista on osoitettavissa riittävää näyttöä tartuntojen leviämisestä. Sääntelyä pitäisikin muuttaa tiedon kertyessä. Näin ei kuitenkaan ole toimittu.

THL on tuottanut riskipotentiaalin arviointitaulukon, jossa arvioidaan viruksen tartuntariskiä ja leviämispotentiaalia erilaisissa tilaisuuksissa ja tiloissa. Kohtalaisen riskin tiloiksi on määritelty joukkueurheiluun ja ryhmäliikuntaan käytettävät sisäliikuntatilat ja vähäisen riskin tiloiksi ruokaravintolat, kylpylät, yleiset saunat ja pukuhuonetilat. Siitä huolimatta, että THL on todennut nämä vähäisen tai kohtalaisen riskin tiloiksi niihin voidaan tartuntatautilain perusteella asettaa rajuja rajoituksia, joita esitysluonnoksessa myös esitetään jatkettavaksi. **Suomen Yrittäjät ei pidä välttämättömänä eikä oikeasuhtaisena, että sääntely mahdollistaa rajujen rajoitusten suuntaamisen riskipotentiaaliltaan vähäisempään toimintaan. Sääntelyä on 58 a §:n ja 58 g §:n osalta muutettava THL:n riskiarvion pohjalta.**

### Ilmaantuvuuskriteerin poisto

Pidämme perusteltuna, että viranomaisen päätöksenteon kriteereistä poistettaisiin 58 f §:n ja 58 g §:n osalta covid-19-taudin ilmaantuvuus, jonka seurannan merkitys on rokotuskattavuuden noustessa muuttunut. Esitysluonnoksen mukaan säännöksiä soveltaminen edellyttäisi että, tartuntaryppäät alueella ovat merkittäviä ja ne voisivat aiheuttaa riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen. Vaikka pidämme ilmaantuvuuden poistamista päätöksenteon kriteerinä perusteltuna, olemme huolissamme siitä, pysyykö päätöksenteon kynnys eri puolilla alueitamme yhtäläisenä ja antaako kriteerit riittävää ennakkointimahdollisuutta rajoitusten kohteena oleville yrityksille.

Sääntelyn esitettyä voimassaoloaika tulee lyhentää

Esitysluonnoksen mukaan väliaikaisten säännöksiä voimassaoloa esitetään jatkettavaksi 30.6.2022 saakka. Pidämme esitettyä voimassaoloaika kohtuuttoman pitkänä. Voimassaoloajan pituudella on merkitystä sääntelyn välttämättömyyden kannalta myös yritysten taloudellisen kestävävyyden sekä yrittäjien jaksamisen kannalta. **Katsomme, että voimassaoloa pitäisi lyhentää huomattavasti esitetystä.**

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Janne Makkula  
johtaja

Karoliina Katila  
asiantuntija